

Demans Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Demans Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19590>

Özet

Demans Tutum Ölçeği (DTÖ), orijinal olarak geliştirilmiş olan Demans Tutum Ölçeği'nin (Dementia Attitudes Scale - DAS) Türk kültürüne ve diline uyarlanması amacıyla Çetinkaya ve arkadaşları (2020) tarafından gerçekleştirilen bir psikometrik araştırmadır. Bu ölçek, bireylerin ve özellikle sağlık profesyonelleri veya öğrencilerin, demans olan kişilere yönelik sahip oldukları tutumları bilimsel ve standart bir yöntemle değerlendirmeyi amaçlar. Ölçeğin uyarlanması, Türkiye'deki klinik ve akademik çalışmalarda demansa ilişkin toplumsal algı ve yaklaşımların ölçülmesine olanak tanır. Uyarlama çalışması, ölçeğin dilsel geçerliliğini sağlamaya, Türk örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarını ortaya koymuştur.

DTÖ, demans hastalarına yönelik bakış ve iletişim etkileyen olumlu ve olumsuz tutum faktörlerini belirlemede kritik bir rol oynar. Bu sayede eğitim programlarının değerlendirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması hedeflenir.

Anahtar Kelimeler

Demans, Tutum, Uyarlama, Yaşlı Sağlık, Psikolojik Ölçek, Psikometri, Nöropsikiyatri.

Yazarlar

Aynur Çetinkaya, Halil Elbi, Selda Altan, Sibel Rahman, Ömer Aydemir.

Amaç

Demans Tutum Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin demans hastalarına karşı geliştirdikleri bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimleri (tutumlar) sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle hemirelik, tıp ve diğer sağlık alanlarında eğitim gören öğrencilerin veya bu alanlarda çalışan profesyonellerin demans hakkındaki bilgi düzeylerini ve tutum kalitelerini tespit etmek için tasarlanmıştır.

Uyarlama çalışması, orijinal İngilizce ölçeğin Türk kültürüne özgü dilsel ve kültürel hassasiyetleri koruyarak başarıyla bir şekilde aktarılmasını sağlamayı hedeflemiştir. Elde edilen veriler, demans eğitimlerinin müfredatı şekillendirme ve sağlık hizmeti kalitesini iyileştirme çabalarına bilimsel bir zemin sunar.

Yapı

Demans Tutum Ölçeği (DTÖ), bireylerin demansa yönelik genel tutumunu ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Orijinal ölçek genellikle iki ana faktör etrafında yoğunlaşır:

Bilgi ve Konfor: Bireyin demans hakkındaki bilgisi ve demansı olan kişilerle etkileşim kurma konusundaki rahatlık düzeyini ifade eder.

Umutsuzluk ve Stigma: Demansın tedavi edilemez bir durum olduğu veya hastaların toplumdan izole edilmesi gerektiği gibi olumsuz inançlar ve tutumlar yansıtıyor.

Ölçek, bu faktörler aracılığıyla demansla ilgili olumlu ve olumsuz inançlar ayrı ayrı olarak, tutumların karmaşık doğasını yakalamayı amaçlamaktadır. Yüksek puanlar genellikle daha olumlu tutumlara işaret ederken, faktör puanlarının ayrı ayrı incelenmesi, hangi alanlarda eğitim veya müdahale gerektiği konusunda detaylı bilgi sağlar.

Geçerlik

Çetinkaya ve arkadaşlarının (2020) uyarılma çalışması, Demans Tutum Ölçeği'nin Türk popülasyonunda geçerli bir araç olduğunu göstermiştir. Yapılan geçerlik analizleri, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı (demans tutumları) tutarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamıştır.

Yapı Geçerliliği: Genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, ölçeğin orijinal iki faktörlü yapılarının Türk örneğinde de korunduğu belirlenmiştir. Faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olması, maddelerin ilgili alt boyutları temsil ettiğini göstermiştir.

Kriter Geçerliliği: Uyarılma çalışmasında, DTÖ puanlarının, demansla ilgili diğer ölçümlerle ilişkileri (örneğin, demans bilgisi düzeyleri veya empati ölçekleri) beklenen yönde ilişkili olup olmadıkları incelenmiş ve pozitif korelasyonlar raporlanmıştır.

Güvenirlilik

Demans Tutum Ölçeği'nin Türk uyarılmasındaki güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını ortaya koymuştur. Güvenirlilik, ölçeğin tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme yeteneğini ifade eder.

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Ölçeğin iç tutarlılığı, genellikle Cronbach Alfa katsayısıyla değerlendirilmiştir. Uyarılma çalışmasında hem toplam ölçek puanı hem de alt faktörler için kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70'in üzerinde) alfa değerleri elde edilmiştir, bu da maddelerin birbiriyle uyumlu çalıştığını gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Ölçeğin zamana karşı kararlılığını ölçmek amacıyla test-tekrar test uygulamaları yapılmış ve iki uygulama arasındaki korelasyonun yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, DTÖ'nün puanlarının zaman içinde stabil kaldığını destekler.

Faktör Analizi

Demans Tutum Ölçeği'nin (DTÖ) Türk popülasyonundaki yapısal geçerliliğini incelemek üzere Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır.

Uyarlama sürecinde genellikle hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılır. Çetinkaya ve arkadaşları (2020), orijinal ölçeğin yapısını doğrulamak amacıyla DFA'ya odaklanmışlardır. Analizler, ölçeğin iki faktörlü orijinal yapısını (Bilgi/Konfor ve Umutsuzluk/Stigma) doğrulayan iyi uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) sağlamıştır. Bu, ölçeğin Türk kültüründe de aynı psikolojik yapıları ölçtüğünü gösteren güçlü bir kanıttır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation) / Öz Bildirim Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçekte genellikle 5 veya 7 noktalı Likert kullanılır.)

Language Available: Türkçe (Türk uyarlaması) ve orijinal dili İngilizce.

Population Group: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri (Özellikle sağlık bilimleri öğrencileri) ve Sağlık Çalışanları.

Age Group: 18 yaş ve üzeri.

Population Details: Uyarlama çalışması, genellikle tıp, hemşirelik, fizyoterapi gibi demans hastalarıyla etkileşimde bulunma potansiyeli yüksek olan meslek grupları öğrencileri veya profesyonelleri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Bireylerin demans hastalarına yönelik tutumları ölçen maddelere, sunulan derecelendirme seçeneklerinden kendilerine en uygun olanı seçmelerini ister.

Anahtar Kelimeler

Demans Tutum Ölçeği, DAS, Uyarlama Çalışması, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Sağlık Eğitimi, Yaşlı Bakım.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi.

Affiliation Email addresses: aynur.cetinkaya@cbu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Aynur Çetinkaya (Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü).

Özinler, Ücret ve Test Yolu

Demans Tutum Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması 2020 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin

kullanım için orijinal geliştiricilerden ve uyarlama alınmasının sorumlu yazarından izin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanım ve telif hakları ile ilgili kesin ücret bilgisi için sorumlu yazar Aynur etinkaya ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF versiyonu ağıttaki bağlantıdan indirilebilir: [demans-tutum-olcegi-toad.pdf](https://doi.org/10.29399/npa.24705)

Kaynaklar

Çetinkaya, A., Elbi, H., Altan, S., Rahman, S. & Aydemir, Ö. (2020). Adaptation of the Dementia Attitudes Scale into Turkish. **Arch Neuropsychiatry**, 57, 325-332. <https://doi.org/10.29399/npa.24705>

Demans Tutum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak erikte sağlanmamalıdır. Detaylı maddeler için yukarıda belirtilen Çetinkaya ve arkadaşlarının (2020) makalesine başvurulması gerekmektedir.